

Η ελεγεία της αποξένωσης

Ντέντριντ Στόρεϊ: «Το άσυλο» από τη «Νέα Σκηνή» του Εθνικού Θεάτρου.

Του Νάσου Νικόπουλου

Αναφερόμαστε συχνά στη μείζονα θεατρογραφία της Αγγλικής λογοτεχνίας που απ' την Αναγέννηση ήδη κατόρθωσε να χειραγωγηθεί δημιουργώντας μαν εθνική σχολή ύφους και θεματικής. Μια δραματογραφική τέχνη, που διατηρεί σταθερά την πρωτοτυπία και την πρωτοπορία του σημαίνοντος λόγου και της σκηνικής επινόησης. Η σάτιρα του Μπεν Τζόνσον θα μπολιάσει τις ανατρεπτικές προτιπές του Μπ. Σω, καθώς μαρτυράει αυθεντικά το θλιβερό πρόσωπο της αστικής κοινωνίας, όπως το αναπαρήγαγε η δικτωριανή εποχή.

Τα ψήγματα αυτά της κοινωνικής κριτικής θα παίρνουν σιγά - σιγά τη μορφή του αιτήματος και της διαμαρτυρίας με τον Όσμπορν και τον Πρίσλεϊ μέχρι την παρουσία της νεότατης γενιάς των Πίντερ, Στόππαρντ και Όρτον, όπου εκείνο που δεν δύναται να εξασφαλίσει η ταξική επανάσταση, το πετυχαίνουν θαυμάσια οι λέξεις, όταν μπορούν να εισχωρούν υποδόρια ως τη λειτουργία των αισθήσεων και των αισθημάτων. Όταν οι λέξεις δέχονται δικαιοσύνη να εξορίσουν την αγοραία επικοινωνία που οδηγεί σε μονιμότερη μοναξιά και απόγνωση.

Όταν οι λέξεις αποκαθαρθούν από τη χυδαιότητα του «χρηστικού εργαλείου» και ξαναγίνουν οι ιμάντες της εσωτερικής μας επικοινωνίας.

Αυτές τις λέξεις επανατοποθετεί ο νέος Άγγλος συγγραφέας Ντέντριντ Στόρεϊ στα ψελίζοντα χείλη των θεατρικών του προσώπων. Λέξεις - σύμβολα του τρόμου, του εμπαιγ-



μού, της αποξένωσης. Μ' αυτές πλέκει έναν καμβά, όπου η ταραγμένη συνείδηση των τροφίμων του ΑΣΥΛΟΥ του, θα δοίσκουν κάποιες ζωτικές διαφυγές. Μεσ' απ' αυτές, οι διασπασμένες προσωπικότητες των «υπολειπομένων» ηρώων του θα ειδοποιούν για την υστέρησή τους, υπομνηματίζοντας τις αφορμές που την προκάλεσαν.

Ο Στόρεϊ δεν σκοπεύει να δείξει περιπτώσεις κλινικών αρρώστων, ούτε τις συνθήκες των εγγλέζικων δημοσίων ψυχιατρείων. Οι δικοί του άρρωστοι είναι τρόφιμοι του αιώνα μας, είναι έγκλειστοι του πολυαυθιλένιου και ενός ουρανού που τον δολοφονεί η αυξανόμενη «παταγωλικότητα»...

Μεσ' απ' τον ασθματικό του λόγο οργανώνεται ένας μονόλογος για πολλές φωνές που η διαφορά τους είναι μόνο τονική. Οι φωνές αυτές δημιουργούν μια ελεγεία λύπης και διακριτικής υπόμνησης. Οι φωνές αυτές καταγγέλλουν τη ρυπαρότητα και την ομοιομορφία και ανακαλούν τους εξαισίους έρωτες και τις παιδικές μνήμες.

Ο Ντέντριντ Στόρεϊ έγραψε ένα θαυμάσιο λυρικό ποίημα για χορωδία αθώων παιδιών.

Ο σκηνοθέτης Δημήτρης Έξαρχος υπηρέτησε μεγεθυντικά την ποιητική έκταση του κειμένου. Της έδωσε τις νόμιμες διαστάσεις της, όχι αποκρυπτογραφώντας τις, αλλά αναδημιουργώντας τις πολλές και πολύτιμες πλεονές που περιέχει η σημαντικότητά τους. Πιστεύω πως μόνο μια έντονη αίσθηση κι ένα πάθος αισθημάτων μπορούσε να δώσει το μέγεθος και το ύφος του φορτισμένου λόγου και της σημασιολογικής του εμπέλειας. Μόνο μια αξιοζήλευτη σκηνική γνώση μπορούσε να δώσει αυτό το ενδιαφέρον αποτέλεσμα.

Πυρετική εκφορά του λόγου, δράση μεσ' απ' τις σοφά διαρθρωμένες σιωπές, σοφή στίξη των κειμένων, μορφοποιούν αυτόν το λόγο της εξομολόγησης που μεταποιείται σε έκκληση και πικρή υπενθύμιση.

Ο Τζακ - τρόφιμος, που υποδύθηκε ο Βασίλης Κανάκης, ήταν μια σπουδαία φιγούρα που δείχνει μ' επιτυχικό τρόπο τα περιτρίμματα ενός ρασιοναλιστή, στην τραγική του αποσύνθεση. Εύθραστος, μ' εσωτερικά σπαράγματα ο Χάρν - τρόφιμος, του Θόδωρου Έξαρχου, έδωσε με απάνια ευαισθησία και πλαστική εγκυρότητα, τον αποδληθέντα εκ του κόσμου τούτου, των «λοπικών» όντων.

Εφιαλτικά πειστικές στους δύο ρόλους - τροφίμους επίσης η Μάρτζορι της Νίτας Παγώνη και η Καθλίν της Τζέση Παπουτσή. Επαιξε ακόμη στο ρόλο του Άλφρεντ ο Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης.

Δημιουργική και με ρέοντα θεατρική γλώσσα η μετάφραση του Δημήτρη Μαλαβέτα.

Η Καλλιόπη Κοπανίτσα έντυσε υφολογικά τους ηθοποιούς κι έστησε ένα υπαινικτικό σκηνικό.

Η μοναχική του Γκούσταβ Μάλερ διατρέχει με τα γαιώδη ηχοχρώματά της αυτή την ελεγεία της ζωής και του θανάτου.